

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00

F: 01 478 74 25

E: gp.mop@gov.si

www.mop.gov.si

Številka: 007-125/2017
Ljubljana, 27. 11. 2017
EVA 2017-2550-0034
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Odlok o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018 – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi 7.a člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16) je Vlada Republike Slovenije na .....seji dne ..... sprejela
SKLEP:
Vlada Republike Slovenije je izdala Odlok o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
mag. Lilijana KOZLOVIČ GENERALNA SEKRETARKA
Prejmejo:
- Ministrstvo za okolje in prostor, - Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano - Ministrstvo za finance in - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
mag. Tanja Bolte, generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor, dr. Marija Markeš, vodja Sektorja za ohranjanje narave, Ministrstvo za okolje in prostor, dr. Peter Skoberne, Sektor za ohranjanje narave, Ministrstvo za okolje in prostor in Alojz Marn, Sektor za ohranjanje narave, Ministrstvo za okolje in prostor.
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
Člani strokovne komisije za podporo pri načrtovanju upravljanja z velikimi zvermi
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
Dne 30. septembra 2017 se je izteklo načrtovalsko obdobje za odvzem medvedov in volkov iz

narave iz Odloka o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za leto 2017. S predlogom novega Odloka o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018 (v nadaljevanju: Odlok) je določen obseg selektivnega in omejenega odvzema medveda in volka iz narave, vključno z določenimi pogoji, torej natančneje opredeljuje izvedbo izjeme odvzema iz narave po sedmi alineji 7.a člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Obseg predvidenega odvzema (skupni seštevek osebkov odvzetih iz narave zaradi odstrela, izjemnega odstrela, odlova, povoza ali drugih izgub) je določen tako, da ne ogroža ugodnega stanja populacije. Za medveda je predviden odzem 132 osebkov in za volka 10 osebkov. Pripravljeni predlog Odloka temelji na Strokovnem mnenju ZGS za odzem velikih zveri iz narave v obdobju od 1.10. 2017 do 30. 9. 2018 in pisnemu stališču ZRSVN k temu mnenju. Končni predlog upošteva tudi podatke o številčnosti populacije rjavega medveda konec leta 2015 (objavljeni 4. 10. 2017), pripombe iz javne obravnave in dopolnjen predlog ZGS.

6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6.a.) Odlok nima finančnih posledic.		
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:		
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 		NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: <ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: DA - Združenju občin Slovenije ZOS: DA - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE <p>Na sejo Delovne skupine za načrtovanje upravljanja z velikimi zvermi (posvetovalno telo) dne 24. 10. 2017 sta bila vabljeni predstavnika SOS in ZOS. Seje se je udeležila samo predstavnica ZOS.</p>		
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:		
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:		DA
Datum objave: 14. 9. 2017 (skrajni rok za pripombe: 16. 10. 2017) V razpravo so bili vključeni: <ul style="list-style-type: none"> - nevladne organizacije (KGZS, Društvo Volčje srce, PIC in Mreža Plan B, Alpe Adria Green, DONDES, Kinološko društvo Krško, Lovska družina Jelenk) 		

– predstavniki strokovne javnosti (ZRSVN, ZGS, ARSO, Biotehniška fakulteta).

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Podrobno stališče k pripombam in predlogom iz postopka sodelovanja javnosti bo objavljeno na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor po objavi Odloka v Uradnem listu Republike Slovenije. Vse pripombe so se nanašale na število odvzetih osebkov in na sistemsko spremembo druge zakonodaje.

Javnost je vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o varstvu okolja.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

IRENA MAJCEN
MINISTRICA

Na podlagi 7.a člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K

o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018

1. člen (vsebina)

(1) S tem odlokom se sprejme ukrep selektivnega in omejenega odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) (v nadaljnjem besedilu: medved) in volka (*Canis lupus*) (v nadaljnjem besedilu: volk) iz narave ter določajo obseg in pogoji selektivnega in omejenega odvzema osebkov vrst rjavega medveda in volka iz narave ter pogoji izjemnega odstrela v obdobju od uveljavitve tega odloka do 30. septembra 2018.

(2) Ta odlok določa tudi način določitve obsega odvzema živali iz narave, podrobnejši način odvzema živali iz narave, spremljanje odvzema in vodenje evidenc o odvzetih živalih iz narave.

2. člen (izrazi)

Izrazi, uporabljeni v tem odloku, pomenijo:

1. izjemni odstrel je usmrnitev osebkov z lovom v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, zaradi razlogov iz prve, druge ali tretje alineje prvega odstavka 7. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16; v nadaljnjem besedilu: Uredba) na podlagi dovoljenja pristojnega ministrstva v skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave. Poleg upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: upravljavci lovišč) ga lahko izvajajo tudi člani skupine za hitro ukrepanje v primeru ogrožanja življenja ljudi in premoženja po velikih zvereh v skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave;

2. območja življenjskega prostora rjavega medveda so osrednje, robno in prehodno območje ter območje izjemne prisotnosti, kot jih opredeljuje Strategija upravljanja z rjavim medvedom (*Ursus arctos*) v Sloveniji, sprejeta s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 322-07/2001-2 z dne 24. januarja 2002;

3. odstrel je usmrnitev osebkov, ki ga izvajajo upravljavci lovišč z lovom na podlagi sedme alineje prvega odstavka 7. člena Uredbe in v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, ter tem odlokom;

4. odvzem osebkov iz narave vključuje odstrel, izjemni odstrel, ujetje, preselitev, povoz ali vsako drugo izgubo osebkov ne glede na vzrok, ki je izgubo povzročil. Če se ujeti osebek vrne v naravo

na območja življenjskega prostora vrste znotraj meja Republike Slovenije, se ujetje osebka ne šteje za odvzem osebka iz narave.

3. člen **(omejitev odvzema osebkov iz narave)**

(1) Odvzem osebkov iz narave ne sme preseči s tem odlokom predvidenega odvzema osebkov, ki je določen tako, da ne ogroža ugodnega stanja vrste.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek odvzem osebkov iz narave lahko presega s tem odlokom predviden odvzem, če je posledica izjemnega odstrela ali izgub.

(3) Če je odvzem osebkov iz narave v načrtovalskem obdobju iz 5. člena tega odloka večji od predvidenega odvzema iz prvega odstavka tega člena, se razlika upošteva pri načrtovanju odvzema osebkov iz narave v naslednjem načrtovalskem obdobju.

(4) Pri načrtovanju odvzema volka iz narave se v naslednjem načrtovalskem obdobju upošteva tudi izveden ali presežen odvzem volka iz narave glede na starostno strukturo odvzetih osebkov.

4. člen **(obseg in prostorska razporeditev odvzema iz narave)**

(1) Obseg in prostorska razporeditev odvzema medvedov iz narave sta določena v prilogi 1, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Odstrel medveda iz priloge 1 tega odloka se razporedi po lovsko upravljavskih območjih (v nadaljnjem besedilu: LUO) tako, da se del odstrela izvede v predelih gostejše naseljenosti prebivalstva, pri čemer se upošteva pogostnost primerov neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja od 1. januarja 2014 do 30. septembra 2017 in ob upoštevanju usmeritev iz 8. člena tega odloka.

(3) Obseg in prostorska razporeditev odvzema volkov iz narave sta določena v prilogi 2, ki je sestavni del tega odloka.

(4) Odstrel volka iz priloge 2 tega odloka se razporedi po LUO tako, da se upošteva pogostnost primerov škodnih dogodkov na rejnih živalih od 1. januarja 2014 do 30. septembra 2017 in ob upoštevanju usmeritev iz 9. člena tega odloka.

5. člen **(načrtovalsko obdobje in časovna razporeditev odstrela)**

(1) Načrtovalsko obdobje za odvzem medvedov in volkov iz narave traja od uveljavitve tega odloka do 30. septembra 2018, pri čemer se upoštevajo tudi podatki o odvzemu medvedov in volkov od 1. oktobra 2017.

(2) Odstrel se izvaja v naslednjih obdobjih:

– za medvede: do 30. aprila 2018 ter

– za volkove: do 31. januarja 2018 in od 1. do 30. septembra 2018.

6. člen **(posebne okoliščine)**

Če ob odvzemu medveda ali volka iz narave obstaja sum na nalezljive bolezni, predvsem zoonoze, ali je medved ali volk odvzet iz narave v nejasnih okoliščinah (npr. najdena poginula žival, sum krivolova, možna kršitev pri odstrelu, silobran), se o tem poleg Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) obvestijo pristojne službe in organi pregona.

7. člen
(struktura odstrela medvedov)

- (1) Na osrednjem območju življenjskega prostora medveda se lahko izvede odstrel v:
- I. težnostni kategoriji do 100 kg bruto telesne mase v višini najmanj 75 % od celotnega odstrela medvedov;
  - II. težnostni kategoriji od 100 do 150 kg bruto telesne mase v višini največ 15 % od celotnega odstrela medvedov;
  - III. težnostni kategoriji nad 150 kg bruto telesne mase v višini največ 10 % od celotnega odstrela medvedov.
- (2) Na robnem območju življenjskega prostora medveda se načrtuje pretežno odstrel medvedov I. težnostne kategorije iz prve alineje prejšnjega odstavka.
- (3) Ob posameznem odstrelu medveda je dopustno odstopanje za največ 20 % telesne mase medveda.
- (4) Ob odstrelu medveda v posamezni težnostni kategoriji iz prvega odstavka tega člena zavod o tem obvesti upravljavce lovišč.

8. člen
(usmeritve za odstrel medveda)

- (1) Odstrel medvedov se v LUO, ki so v celoti ali delno v osrednjem območju življenjskega prostora medveda, prednostno izvede v pasu 1,5 km okoli naselij, prav tako tudi na lokacijah, kjer pogosteje prihaja do škodnih primerov, ali v njihovi neposredni bližini.
- (2) Določba prejšnjega odstavka se uporablja tudi pri naknadni razdelitvi odstrela medvedov po LUO.
- (3) Odstrel medvedov se v osrednjem območju življenjskega prostora medveda izvaja z visoke preže, razen v pasu približno 1,5 km okoli naselij, kjer se medvedi pogosto redno pojavljajo oziroma se tam zadržujejo in odstrel z visoke preže ni mogoč. V teh primerih se lahko odstrel izvede na kateri koli način v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, razen s pogonom, pritiskom in brakado.
- (4) Odstrel medvedov se v robnem območju življenjskega prostora medveda izvaja prednostno z visoke preže, lahko pa tudi na katerikoli način v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, razen s pogonom, pritiskom in brakado.
- (5) Odstrel medvedov se v prehodnem območju življenjskega prostora medveda in območju izjemne prisotnosti medveda izvaja na katerikoli način v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, razen s pogonom, pritiskom in brakado.
- (6) Izjemni odstrel medveda, ki se izvede takrat, ko v posameznem LUO odstrel še ni izpolnjen, se upošteva pri izvedbi odstrela medvedov tega LUO.
- (7) V izvedbo odstrela medvedov se šteje tudi odlov živih medvedov za doselitev ali naselitev zunaj meja Republike Slovenije.

(8) Če se pri izjemnem odstrelu iz narave odstreljuje medvedka z mladiči, se najprej odstrelijo mladiči in šele nato medvedka, razen v primerih, ko bi bilo ogroženo življenje in zdravje ljudi ali njihovo premoženje.

(9) Smrtnost medveda zaradi usmrtitve ranjene živali zaradi prometne nesreče se klasificira kot izguba. Taki primeri se obravnavajo kot etično načelo iskanja in preprečitve mučenja ranjene živali, za katere ni treba pridobiti dovoljenja ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave.

9. člen (usmeritve za odstrel volka)

(1) Pri ponavljajoči se škodi se odstrel volkov prednostno izvaja na pašnikih ali v njihovi neposredni bližini.

(2) Če je očitno, da volkulja vodi mladiče, poležene v istem letu, se odstrel volkulje ne izvaja. Pri odstrelu volkov se prednostno odstrelijo manjše živali v tropu.

(3) Kadar število odvzetih odraslih volkov (osebkov, starih dve leti ali več) doseže 40 % predvidenega odvzema volkov iz priloge 2 tega odloka, se odstrel ne izvaja več.

(4) Zaradi varovanja strukture tropov volkov na osrednjem območju življenjskega prostora volka se v loviščih s posebnim namenom (Medved, Žitna Gora, Snežnik Kočevska Reka, Jelen, Ljubljanski vrh) odstrel volkov ne načrtuje.

(5) Smrtnost volka zaradi usmrtitve ranjene živali zaradi prometne nesreče se klasificira kot izguba. Taki primeri se obravnavajo kot etično načelo iskanja in preprečitve mučenja ranjene živali, za katere ni treba pridobiti dovoljenja ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave.

10. člen (izvajalci)

(1) Zavod v sodelovanju z območnimi združenji upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: OZUL) pripravi predlog podrobnejše prostorske razporeditve odstrela osebkov v LUO po posameznih loviščih iz priloge 1 in 2 tega odloka.

(2) Zavod spremlja izvajanje odvzema osebkov iz narave in skrbi, da odzem osebkov iz narave poteka po načrtu.

(3) Upravljalci lovišč morajo zagotavljati, da se odstrel osebkov izvaja v skladu z določbami tega odloka.

11. člen (odvzem vzorcev tkiv in organov)

(1) Zavod omogoči na podlagi medsebojnega dogovora znanstvenoraziskovalnim organizacijam odvzem ali posredovanje vzorcev tkiv, organov ali drugih telesnih delov osebkov, odvzetih iz narave, za raziskave.

(2) Zavod odvzame oziroma pridobi vzorce tkiv vsakega odvzetega osebka, zagotovi analizo genskega materiala in pridobi podatke, na podlagi katerih je mogoča genotipizacija posameznega osebka.

(3) Znanstvenoraziskovalne organizacije morajo o vseh rezultatih raziskav, ki so pomembni za ohranjanje medveda in volka, vsako leto najpozneje do konca koledarskega leta poročati ministrstvu, pristojnemu za ohranjanje narave, in zavodu.

12. člen
(evidenca odvzema osebka iz narave)

Zavod spremlja odvzem osebka iz narave v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, ter predpisi, ki urejajo ohranjanje narave, in vodi o tem evidenco, ki vsebuje:

1. datum odvzema osebka iz narave,
2. kraj odvzema osebka iz narave z navedbo območja življenjskega prostora, LUO in lovišča ter pri odvzemu osebka iz narave v naselju ali v njegovi neposredni bližini tudi z navedbo geografskega imena naselja,
3. podatke o spolu in telesni masi osebka ter oceni njegove starosti,
4. navedbo razloga za odvzem osebka iz narave,
5. podatke o odvzemu vzorcev tkiv, organov ali drugih telesnih delov osebka, vključno z navedbo organizacije, ki je odvzela vzorce,
6. podatke o dednem materialu osebka in
7. druge za varstvo medveda in volka pomembne podatke.

13. člen
(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-125/2017
Ljubljana, dne..... 2017
EVA 2017-2550-0034

Vlada Republike Slovenije
dr. Miro Cerar l.r.
predsednik

Priloga 1

Predvideni odvzem medveda (*Ursus arctos*)

V načrtovalskem obdobju je predviden odvzem 132 osebkov medveda iz narave, od tega 107 osebkov z odstrelom in 25 zaradi izgub (povoz in druge oblike smrtnosti).

I. Obseg, prostorska razporeditev in težnostna kategorija odstrela medveda

1. Na osrednjem območju življenjskega prostora medveda se odstreli 89 medvedov v naslednjih LUO:

– v delu **Kočevsko-Belokranjskega LUO** z lovišči Loka pri Črnomlju, Sinji vrh, Črnomelj, Banja Loka–Kostel, Kočevje, Mala gora, Struge na Dolenjskem, Draga, Osilnica, Velike Lašče, Lazina, Velike Poljane, Loški Potok, Ribnica, Dolenja vas, Sodražica, Turjak, Predgrad, Dragatuš, Dobrepolje, Suha krajina in Taborska jama ter lovišča s posebnim namenom Medved, Snežnik Kočevska Reka in Žitna gora

in

– v delu **Novomeškega LUO**, ki obsega lovišča Plešivica – Žužemberk (desni breg reke Krke):

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	31	6	4	41

– v delu **Notranjskega LUO** z lovišči Begunje, Cerknica, Cajnarje, Grahovo, Rakek, Žilce, Lož–Stari trg, Iga vas, Babno Polje, Gornje jezero, Kozlek, Trnovo, Mokrc, Rakitna, Tabor Zagorje, Prestranek, Javornik–Postojna, Pivka, Borovnica, Nova vas, Ig, Rakovnik–Škofljica in Tomišelj ter lovišča s posebnim namenom Jelen in Ljubljanski vrh:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	32	7	4	43

– v delu **Zahodno visoko kraškega LUO**, severozahodno od avtoceste Ljubljana–Razdrto, ki obsega lovišča Planina, Hrenovice, Bukovje, Črna jama, Idrija, Javornik, Krekovše, Col, Kozje stena, Nanos, Trebuša, Logatec, Hotedršica, Trnovski gozd in Vrhnika – del lovišča južno od železniške proge Ljubljana–Postojna:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	3	1	1	5

2. Na robnem območju življenjskega prostora medveda se odstrelili 15 medvedov v naslednjih LUO:

– v delu **Kočevsko-Belokranjskega LUO**, ki obsega lovišča Suhor, Metlika, Gradac, Adlešiči, Vinica, Smuk–Semič, Krka in Grosuplje:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	2	1	1	4

– v delu **Novomeškega LUO**, ki obsega lovišča Plešivica–Žužemberk – levi breg reke Krke, Toplice, Padež, Novo mesto, Dobrnič, Brusnice, Orehovica, Šentjernejski Gorjanci, Trebnje – južno od avtoceste Ljubljana–Obrežje, Veliki Gaber – južno od avtoceste Ljubljana–Obrežje, Velika Loka – južno od avtoceste Ljubljana–Obrežje in Mirna peč – južno od avtoceste Ljubljana–Obrežje

in

v delu **Posavskega LUO**, ki obsega lovišča Kostanjevica na Krki, Podbočje, Cerklje ob Krki, Čatež ob Savi in Mokrice:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	2	1	0	3

– v delu **Zasavskega LUO**, ki obsega lovišča Višnja Gora, Ivančna Gorica in Šentvid pri Stični, in sicer vsa južno od avtoceste Ljubljana–Obrežje:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	1	1	0	2

– v delu **Primorskega LUO**, ki obsega lovišča Senožeče, Timav–Vreme, Slavnik–Materija, Žabnik–Obrov, Podgorje, Videž–Kozina, Gaberk–Divača, Vrhe–Vrabče, Raša–Štorje, Bukovca, Brkini, Prem in Gradišče–Košana

in

v delu **notranjskega LUO**, ki obsega lovišče Zemon:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	2	1	1	4

– v delu **Zahodno visoko kraškega LUO**, severozahodno od avtoceste Ljubljana–Razdrto, ki obsega lovišča Dole nad Idrijo, Jelenk, Kanal (levi breg Soče), Čaven, Čepovan, Gorica, Grgar, Hubelj, Lijak, Most na Soči, Anhovo (levi breg Soče), Vipava, Vojkovo in Rovte

in

v delu **Triglavskega LUO**, ki obsega lovišča Otavnik, Planota in Porezen:

Težnostna kategorija	Do 100 kg	Od 100 do 150 kg	Nad 150 kg	Skupaj
Število medvedov	2	0	0	2

3. Na območju izjemne prisotnosti medveda se lahko odstrelita 2 medveda in na prehodnem območju 1 medved v naslednjih LUO in težnostnih kategorijah:

– v delu **Zasavskega LUO**, severno od avtoceste Ljubljana–Obrežje, ki obsega lovišča Višnja Gora, Ivančna Gorica, Šentvid pri Stični, Dole pri Litiji, Radeče, Polšnik, Podkum in Dobovec;

– v delu **Novomeškega LUO**, severno od avtoceste Ljubljana–Obrežje, ki obsega lovišča: Mokronog, Šentrupert, Trebelno, Tržišče, Šentjanž, Škocjan, Mirna, Otočec, Trebnje (severno od avtoceste Ljubljana–Obrežje)

in

– v delu **Posavskega LUO**, ki obsega lovišča Loka pri Zidanem Mostu, Boštanj, Studenec–Veliki Trn, Bučka:

Težnostna kategorija	Do 150 kg
Število medvedov	2

– v delu **Triglavskega LUO**, ki obsega lovišča Podbrdo, Ljubinj, Tolmin, Smast, Drežnica, Kobarid, Volče, Bovec, Čezsoča in lovišče s posebnim namenom Prodi–Razor:

Težnostna kategorija	Brez omejitve
Število osebkov	1

Odstrel iz te točke se izvede le v primeru ponavljajočih se škodnih dogodkov ali konfliktov z ljudmi.

II. Dodatne usmeritve

Pri razdelitvi odstrela po LUO se upoštevajo naslednje usmeritve:

- v Kočevsko-Belokranjskem LUO (osrednji del) in Notranjskem LUO (osrednji del) je treba praviloma že od začetka dodeliti večjo kvoto za odstrel (2 medveda ali več na lovišče) loviščem, na območju katerih v zadnjih letih nastaja večina konfliktnih situacij med medvedi in ljudmi;

- v Kočevsko-Belokranjskem LUO (osrednji del) in Notranjskem LUO (osrednji del) se del kvote (7 medvedov v Kočevskem in 5 v Notranjskem LUO, v težnostni kategoriji sorazmerno v enakem deležu, kot je osnovni razdelilnik) ne razdeli upravljavcem lovišč in LPN, pač pa ostane rezerva za izredne konfliktne dogodke in se aktivira v konkretni situaciji;
- od skupne kvote za Novomeško in Posavsko LUO (robno območje) se v jesenskem obdobju (do 31. decembra 2017) dodeli 1 medveda do 100 kg loviščem Posavskega LUO. Če se v jesenskem obdobju odstrel v navedenih loviščih tega LUO ne izvede, se v spomladanskem obdobju (od 1. januarja do 30. aprila 2018) tega medveda lahko odstreli v loviščih Posavskega in Novomeškega LUO.

Priloga 2

Predvideni odvzem volka (*Canis lupus*)

I. Obseg in prostorska razporeditev odvzema

V življenjskem prostoru volka je predviden odvzem 10 volkov v naslednjih LUO:

– **3 volkovi: Kočevsko-Belokranjsko LUO in Novomeško LUO skupaj**

– v Kočevsko-Belokranjskem LUO v loviščih v upravljanju lovskih družin:

Loka pri Črnomlju, Vinica, Sinji vrh, Črnomelj, Adlešiči, Banja Loka–Kostel, Kočevje, Mala gora, Struge na Dolenjskem, Draga, Osilnica, Velike Lašče, Gradac, Suhor, Lazina, Velike Poljane, Loški Potok, Ribnica, Dolenja vas, Sodražica, Turjak, Predgrad, Dragatuš, Smuk–Semič, Metlika, Dobropolje, Grosuplje, Suha krajina, Krka in Taborška jama;

– v Novomeškem LUO v loviščih v upravljanju lovskih družin:

Mirna Peč, Novo mesto, Otočec, Padež, Šentjernej, Plešivica, Toplice, Orehovica, Brusnice, Gorjanci, Mokronog, Mirna, Trebelno, Veliki Gaber, Dobrnič, Trebnje, Velika Loka, Tržišče, Škocjan, Šentrupert in Šentjanž;

– **3 volkovi: Notranjsko LUO**

– v loviščih v upravljanju lovskih družin:

Begunje, Cerknica, Cajnarje, Grahovo, Rakek, Žilce, Lož–Stari trg, Iga vas, Babno Polje, Gornje jezero, Kozlek, Zemon, Trnovo, Mokrc, Brezovica, Rakitna, Tabor Zagorje, Prestranek, Javornik–Postojna, Pivka, Borovnica, Nova vas, Ig, Rakovnik–Škofljica in Tomišelj;

– **2 volka: Zahodno visoko kraško LUO**

– v loviščih v upravljanju lovskih družin:

Logatec, Hotedršica, Rovte, Vrhnika, Col, Hubelj, Idrija, Krekovše, Kozje stena, Jelenk, Javornik, Dole nad Idrijo, Gorica, Grgar, Sabotin, Planina, Črna jama, Bukovje, Most na Soči, Trebuša, Čepovan, Kanal, Anhovo, Dobrovo, Trnovski gozd, Vipava, Nanos, Lijak, Čaven, Vojkovo in Hrenovice;

– **2 volka: Primorsko LUO**

– v loviščih v upravljanju lovskih družin:

Prem, Bukovca, Brkini, Izola, Trstelj–Kostanjevica, Fajti hrib, Strunjan, Jezero–Komen, Dolce–Komen, Raša–Štorje, Tabor–Sežana, Žabnik–Obrov, Kras–Dutovlje, Vrhe–Vrabče, Videž–Kozina, Slavnik–Materija, Štanjel, Gaberk–Divača, Timav–Vreme, Senožeče, Kojnik–Podgorje, Rižana, Dekani, Istra–Gračišče, Marezige, Koper, Šmarje, Gradišče–Košana, Brje–Erzelj in Tabor–Dornberk.

II. Dodatne usmeritve

Odstrel volkov iz I. točke te priloge se v LUO prednostno opravi tam, kjer je največ primerov škodnih dogodkov, ki jih povzročijo volkovi.

Dva volka, predvidena za odstrel (eden v Kočevsko-Belokranjskem in eden v Notranjskem LUO), lahko upravljavci lovišč odstrelijo šele septembra 2018, če predvideni odvzem ni izpolnjen.

Obrazložitev

Odloka o ukrepu odvzema osebkov vrste rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018

Poseganje v populacije zavarovanih živalskih vrst je treba obravnavati celovito, kar zlasti velja za velike zveri (rjavi medved, volk, ris), saj gre za populacije, ki živijo na obsežnih območjih pretežno kulturne krajine. Ob sobivanju ljudi in zveri prihaja tudi do različnih konfliktnih situacij, ki lahko privedejo do ogrožanja varnosti ljudi in tudi do nastanka večjih škod na premoženju ali celo telesnih poškodb.

Velikosti populacije in naravne razširjenosti velikih zveri ne omejujejo samo naravne danosti (ustrezen življenjski prostor, razpoložljiva hrana), ampak zlasti družbena sprejemljivost za ljudi, ki živijo na območju velikih zveri.

Osrednja cilja upravljanja velikih zveri v Sloveniji sta ohranjanje populacije v ugodnem stanju in hkrati zagotavljanje ustrezne ravni sobivanja. Pristopi k temu so opredeljeni v strateških dokumentih in so večplastni: npr. zagotavljanje preventivnih ukrepov za rejce, odškodninski sistem, možnost intervencije v nujnih primerih (intervencijska skupina), preprečevanje nastajanja konfliktov z ozaveščanjem in posebnimi ukrepi.

Kljub temu so potrebni neposredni posegi v populacijo iz razlogov, ki so opredeljeni v prvem odstavku 7. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16 - v nadaljnjem besedilu: Uredba).

Kadar gre za preprečitev resne škode (vključno ponavljajoče škode) ali zagotavljanje zdravja in varnosti ljudi se na podlagi strokovnega mnenja za konkretni primer in konkretni osebek izda posamični akt za izjemni odstrel.

Odlok ne odpravlja možnosti odstrela po posamičnem aktu, ampak ureja možnost za primere, ko je številčnost osebkov v populaciji visoka, ko se populacija številčno večja ali/in prostorsko širi in se bliža zgornjemu pragu družbene sprejemljivosti, ali za primere, ko ni mogoče izdati odločbe za konkretni osebek (npr. kadar bi znatno škodo povzročil volčji trop in ne posamezni volk, v večini primerov niso izkazani pogoji za individualni odstrel, kot je povzročena znatna škoda ali ogrožanje zdravja in varnosti ljudi). Za te primere je predvidena v prvem odstavku 7. člena Uredbe možnost 'selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in omejenem številu.' Ta ukrep torej ni prvenstveno namenjen zmanjševanju škode, ampak predvsem vzdrževanju družbene sprejemljivosti in dopolnjuje vse ostale ukrepe.

Izvajanje takšne izjeme je zelo kompleksno in je ni mogoče urediti s posamičnim aktom, ampak s splošnim pravnim aktom (predpisom), ker je treba pri odvzemu upoštevati celotno populacijo v Sloveniji in tudi širše (volkovi v Sloveniji so del Dinarsko-Balkanske populacije volkov), kakor tudi predvideti posledice, ki bi lahko izhajale iz drugih, nepredvidljivih, vzrokov smrtnosti.

Zato je smiselno in potrebno, da se celoten okvir odvzema velikih zveri ureja z odlokom Vlade, torej s splošnim pravnim aktom, ki učinkuje *erga omnes* in ureja splošna pravila ravnanja in ukrepe na enovit način na ravni celotne države. Gre torej za ukrepe, ki imajo splošen pomen in jih Vlada ureja z odlokom, ki je sprejet na podlagi uredbe (tretji odstavek 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije; Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14).

Le na ta način je možno posegati v populacijo celovito, hkrati pa tudi selektivno (časovna in krajevna opredelitev, starostna struktura, težnostna kategorija) in omejeno (prostorska razporeditev glede na gostoto pojavljanja osebkov in konfliktov) ter upoštevati tudi druge vzroke smrtnosti.

Z odlokom se namreč opredeljuje načrtovani odvzem, ki vključuje vse oblike smrtnosti: izjemni odstrel, načrtovani odstrel, pogini, povozi... Višina odvzema se opredeli za vsako načrtovalsko obdobje na podlagi podatkov spremljanja stanja tako, da je izpolnjen pogoj, da takšna višina odvzema ne škoduje ohranitvi ugodnega stanja populacije.

Odlok torej določa naravovarstveno varen okvir odvzema, pri izvajanju pa se po določenih pravih prilagaja tistim oblikam smrtnosti, na katere nimamo vpliva, so pa pomembne za ohranjanje ugodnega stanja. To pomeni, da se morebitne večje naravne izgube odrazijo v zmanjšanjem odstrelu na določenem območju.

Izvajanje te izjeme je treba zelo natančno formalno opredeliti, da se ne dopusti dvomov pri izvedbi na terenu. S tem je izpolnjena tudi zahteva 'pod strogo nadzorovanimi pogoji' iz Uredbe.

Pravna podlaga

Po Direktivi Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjeni z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva o habitatih), odvzem zavarovanih živalskih vrst iz narave ni dovoljen. Velike zveri (rjavi medved, volk in ris) sodijo med zavarovane vrste z Uredbo. Direktiva o habitatih v 16. členu določa izjeme, ki dopuščajo poseganje v populacijo, če ni druge zadovoljive možnosti in če odstopanje od popolnega zavarovanja ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij. Te izjeme so prenesene v slovenski pravni red s 7. členom Uredbe.

Ena od izjem je tudi možnost »selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu«.

Obseg in pogoje za uveljavljanje in izvajanje te izjeme (selektivnost, omejenost, nadzorovan odvzem) določa odlok Vlade na podlagi 7.a členu Uredbe z odloki za določeno obdobje. Dne 30. septembra 2017 je prenehal veljati Odlok o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za leto 2017, zato predlagamo Odlok o ukrepu odvzema osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave za obdobje do 30. septembra 2018 (v nadaljnjem besedilu: Odlok).

Odlok mora biti skladen s sprejetimi strategijami, akcijskimi načrti ali drugimi programskimi dokumenti za zagotavljanje ugodnega stanja zadevnih zavarovanih živalskih vrst.

Za zagotavljanje ugodnega stanja medveda je Vlada Republike Slovenije sprejela Strategijo upravljanja z rjavim medvedom (*Ursus arctos*) v Sloveniji (sklep Vlade RS št. 322-07/2001-2 z dne 24. 1. 2002, v nadaljevanju: Strategija za medveda). Strategija za medveda določa cilje, usmeritve in ukrepe zagotavljanja ugodnega stanja medveda in ukrepe, ki omogočajo sožitje človeka z medvedom.

Za zagotavljanje ugodnega stanja volka je Vlada Republike Slovenije sprejela Strategijo ohranjanja volka (*Canis lupus*) v Sloveniji in trajnostnega upravljanja z njim (sklep Vlade RS št. 35602-1/2009/4 z dne 24. 9. 2009, v nadaljevanju: Strategija za volka) in Akcijski načrt za upravljanje populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji za obdobje 2013 – 2017 (sklep Vlade RS št. 00728-7/2013/4 z dne 6. 2. 2013, spremembe in dopolnitve - sklep Vlade RS št. 35600-1/2015/7 z dne 12. 3. 2015; v nadaljevanju: Akcijski načrt za volka). V Strategiji za volka je podana analiza ogroženosti in obstoječih ohranitvenih ukrepov ter cilji in smernice za ohranjanje in trajnostno upravljanje populacije volka v Sloveniji za zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti in sobivanja človeka z volkom. V Akcijskem načrtu za volka so podani konkretni ukrepi.

Vsebina Odloka

Z Odlokom je določen obseg selektivnega in omejenega odvzema medveda in volka iz narave, vključno z določenimi pogoji, torej natančneje opredeljuje izvedbo izjeme odvzema iz narave na podlagi sedme alineje prvega odstavka 7 člena Uredbe.

Obseg predvidenega odvzema (skupni seštevek osebkov odvzetih iz narave zaradi odstrela, izjemnega odstrela, odlova, povoza ali drugih izgub) je določen tako, da ne ogroža ugodnega stanja populacije.

Načrtovalsko obdobje traja od uveljavitve tega odloka do 30. septembra 2018, pri čemer se upoštevajo tudi podatki o odvzemu medvedov in volkov od 1. oktobra 2017. Obdobja dovoljenega izvajanja odstrela ter druge usmeritve natančneje opredeljuje 5. člen Odloka.

Z Odlokom predviden odvzem za medveda:

Predviden odvzem osebkov rjavega medveda v načrtovalskem obdobju je 132. V tem številu je zajeto: odstrel - 104 osebkov, predvidene izgube – 25 osebkov, ter možnost za odstrel 2 osebkov v območju izjemne prisotnosti in 1 osebkov v prehodnem območju. V območju izjemne prisotnosti in v prehodnem območju se odstrel izvede zgolj in le ob ponavljajočih se konfliktnih dogodkih.

Z Odlokom predviden odvzem za volka:

Predviden odvzem v načrtovalskem obdobju je 10 volkov. Odstrel volka (*Canis lupus*) se izvaja v obdobju od sprejema predpisa do 31. januarja 2018 in od 1. do 30. septembra 2018 ob upoštevanju v prilogi 2 določenega obsega in prostorske razporeditve glede na pojavljanje

drugih oblik smrtnosti (npr. pogin, povoz...). Odstrel volkov se prednostno izvede tam, kjer je največ primerov škodnih dogodkov. Na območju lovišč s posebnim namenom se odstrel ne izvaja.

2 volka, predvidena za odvzem (1 v Kočevsko-Belokranjskem in 1 v Notranjskem LUO), lahko upravljavci lovišč odstrelijo šele v mesecu septembru 2018, v kolikor medtem predviden odvzem na teh območjih ni izpolnjen.

V primeru, da odvzem odraslih osebkov (v starosti dveh let in več) doseže mejo 40 % celotnega načrtovanega odvzema, se z odstrelom volka takoj preneha.

Strokovne osnove

Odlok temelji na Strokovnem mnenju ZGS za odvzem velikih zveri iz narave v obdobju od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2018 (v nadaljevanju: Strokovno mnenje) in Pisnem stališču Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN) k temu mnenju (v nadaljevanju: Pisno stališče). Navedena gradiva so objavljena na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor na naslovu:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/narava/velike_zveri/ v rubriki Strokovna gradiva.

Pri izdelavi Strokovnega mnenja za odstrel velikih zveri v načrtovalnem obdobju 2017/18 je ZGS upošteval zlasti:

- analizo odvzema velikih zveri (odstrel, izredni odstrel, izgube) v več kot 20-letnem obdobju vodenja osrednjega registra odvzema velikih zveri v Sloveniji (od leta 1995 dalje) in analizo odvzema velikih zveri v zadnjem načrtovalnem obdobju,
- trend in analizo ugotovljenih škod zaradi velikih zveri,
- trend konfliktnih dogodkov z medvedmi, ki jih beleži intervencijska skupina,
- podatke o štetju rjavega medveda na mreži stalnih števnih mest, ki jih izvajajo upravljavci lovišč (LD) in lovišč s posebnim namenom po dogovoru Zavoda za gozdove Slovenije, Lovski zveze Slovenije ter OZUL,
- dnevni monitoring velikih zveri v loviščih s posebnim namenom Jelen, Medved in Žitna gora, Snežnik - Kočevska Reka ter Ljubljanski vrh - LPN delujejo v sestavi ZGS,
- rezultate znanstveno-raziskovalnih projektov, ki obravnavajo medveda in volka (npr. SloWolf, WolfAlps, DinAlp Bear...),
- rezultate projekta »Spremljanje varstvenega stanja volkov v Sloveniji« v zadnjih dveh sezonah,
- podatke drugih državnih organov, javnih služb in institucij, ki zadevajo upravljanje z velikimi zvermi,
- pridobljene podatke iz Republike Hrvaške o stanju in upravljanju z velikimi zvermi na njenem ozemlju,
- mednarodna izhodišča ter smernice za upravljanje z velikimi zvermi (npr. Smernice Evropske komisije za upravljanje velikih zveri na ravni populacij),
- teoretične osnove in praktične izkušnje, ki so si jih v preteklih letih delovanja Zavoda za gozdove Slovenije pridobili strokovnjaki na področju dela s prosto živečimi živalskimi vrstami.

Pri pripravi strokovnega predloga za odvzem ZGS upošteva tudi morebitna odstopanja med načrtovanim in dejanskim odvzemom v preteklem načrtovalnem obdobju. Dokončna uskladitev se opravi še ob upoštevanju podatkov o odvzemu v času med oddajo strokovnega predloga in zaključkom načrtovalnega obdobja. V obdobju od 1. oktobra 2016 do konca septembra 2017 odvzem volka in medveda ni bil presežen, zato za obdobje 2017/2018 ni bilo treba upoštevati pri načrtovanju odvzema.

V začetku oktobra, v času javne razprave predpisa, je bila objavljena ocena velikosti populacije rjavega medveda za konec leta 2015, pripravljena na podlagi molekularno genetskih metod.

Pri končnem predlogu predpisa smo upoštevali ta nova dejstva in dopolnjen predlog ZGS za Prilogo 1 odloka.

K predlogom za odvzem sta prispevali svoja mnenja tudi Strokovna komisija in Delovna skupina za upravljanje z velikimi zvermi.

Vse to so bile podlage za odločitev Ministrstva pri pripravi predloga odloka za odvzem.

Izpolnjevanje pogojev (splošno)

Za poseganje v populacijo zavarovane vrste iz 7. člena Uredbe morajo biti izpolnjeni trije pogoji:

1. vsaj eden od razlogov iz prvega odstavka 7. člena Uredbe (test 1);

Razlogi za poseganje v populacijo zavarovane vrste so opredeljeni v Direktivi o habitatih in preneseni v 7. člen Uredbe:

- zagotavljanja koristi varstva živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja habitatnih tipov,
- preprečitve resne škode, zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribiških območjih in vodi ter drugem premoženju,
- zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi, vključno z zračno varnostjo, ali zaradi drugih nujnih razlogov prevladovanja javne koristi, ki je lahko tudi socialna ali gospodarska, in zaradi koristnih posledic bistvenega pomena za okolje,
- doseljavanja ali ponovnega naseljevanja živali, vključno z gojenjem za namene doseljavanja ali ponovnega naseljevanja,
- selektivnega in omejenega ujetja, opremljanja z oznakami ter oddajniki ali posega, ki lahko povzroči poškodovanje, ali odvzema živali za namene raziskovanja,
- selektivnega in omejenega ujetja ali odvzema živali za namene izobraževanja, ali
- selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu.

Z Odlokom urejamo pogoje za izvajanje zadnje alineje. Ta razlog praviloma ne sme biti edini ukrep za vzdrževanje ugodnega stanja, ampak le takrat, kadar je to nujno potrebno in povezano z drugimi ukrepi. V tem primeru je še posebej pomemben naslednji pogoj, torej, da ni druge zadovoljive možnosti.

2. da »ni druge zadovoljive možnosti« (test 2);

Upravljanje z velikimi zvermi je zaradi biološke zahtevnosti in družbene pomembnosti zelo kompleksno, zato vključuje različne sklope ukrepov, kot so na primer: preventivni ukrepi za preprečevanje škod, odškodninski sistem, uravnavanje krmljenja, intervencijska skupina, ozaveščanje...

V zadnjih letih je bilo na teh področjih več pozitivnih premikov (sofinanciranje zaščitnih ograj, uvedba možnosti za plačilo dodatnega dela zaradi zaščitnih ukrepov, urejanje komunalnih odpadkov v naseljih na območju velikih zveri...).

Vsi ti ukrepi so prvenstveno usmerjeni na ohranjanje in izboljševanje sobivanja ljudi z velikimi zvermi, nimajo pa bistvenega vpliva na velikost populacije in njeno dinamiko.

Kljub temu, da se je število letnih škodnih primerov po letu 2010 zmanjšalo, je med lokalnimi skupnostmi, rejci in nekaterimi predstavniki kmetijske stroke še vedno veliko nezadovoljstvo glede velikosti populacije velikih zveri.

Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri Državnem zboru je na 48. nujni seji dne 8. 12. 2016 s sklepom pozval »Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstvo za okolje in prostor, da do konca meseca januarja 2017 v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije, lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, lokalnimi skupnostmi, civilnimi iniciativami, kmeti in drugimi zainteresiranimi deležniki, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in kmetijstvom, organizirata javne posvete v zvezi z upravljanjem z divjadjo ter ugotavljanjem škode, ki jo te povzročajo in izplačevanjem odškodnin.«

Od 18. 1. 2017 do 21. 2. 2017 je bilo po vsej Sloveniji 14 javnih posvetov 'Sobivanje ljudi in divjadi' na katerih so interesne skupine izmenjale mnenja in stališča ter podala predloge. V LUO, kjer so prisotne velike zveri, je sodelovalo tudi Ministrstvo za okolje in prostor. Del razprave in sklepov zajema upravljanje z velikimi zvermi.

Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri Državnem zboru je na 55. nujni seji dne 5. 4. 2017 s sklepom podprl zaključke teh posvetov, ki so povzeti v poročilih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije.

Nadalje je odbor pozval pristojna ministrstva, da morajo biti ukrepi temelječi na rezultatih posvetovanj o sobivanju ljudi in divjadi v skladu z veljavno zakonodajo, da morajo biriti spremembe izvedene preudarno in temelječe na strokovnih osnovah, ter da se pri ukrepih upoštevajo lokalne specifikke, organizacije in institucije.

Iz poročila Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se na upravljanje z velikimi zvermi nanaša predvsem naslednje:

- pri razdeljevanju kvot odvzema velikih zveri naj se več nameni tistim območjem kjer se pojavljajo škode. Predlog je, da se ca 10 % odvzema ne razdeli in ta kvota je namenjena za hiter in učinkovit odzvem, kadar problematičen osebek povzroča škodo, hkrati pa se s tem ne prekorači načrtovanega odvzema;
- V LUO, kjer so prisotni medvedi, so bili podani predlogi, da se vse tiste medvede, ki povzročajo konflikte v okolju in škodo nemudoma odstrelji;
- postopek za pridobitev odločbe za odstrel problematičnega medveda je predolg in se v večini primerov zaključí, ko nima več učinka;
- odškodninski sistem ne obravnava posredne škode;
- edini učinkovit preventivni ukrep pred škodami zaradi volka je nočno zapiranje domačih živali v ustrezno varovane ograje ali objekte, kar pa zelo poveča stroške in je mnogokrat težko izvedljivo;
- pri volku je treba odzvem planirati predvsem v okolju kjer se pojavljajo škode in kadar se škode ponavljajo na istem območju, da se reagira z odstrelom hitro.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je opozorila predvsem na veliko številčnost medvedov in na širjenje zveri na območja, kjer jih prej ni bilo, zaradi česar naj bi se opuščala planinska paša in zaraščale planine. Prav tako so opozorili, da je izredni odstrel zaradi dolgega postopka neučinkovit. Pri škoda so izpostavili problem nepriznavanja posrednih škod, neprimernih odškodnin ter zamud pri izplačilih. Med drugim so podali naslednje predloge:

- zmanjšati populacijo medvedov;
- določiti območja stalne prisotnosti medveda, izven teh območij medvede ob stalni prisotnosti odvzeti;
- preprečiti širjenja volka in medveda na nova območja;
- ponovno naj se uvedejo mrhovišča;
- zagotoviti redno izplačilo odškodnin;
- odškodnine naj bodo realne, prizna naj se tudi posredna škoda;
- uvede naj se poseben postopek za izredni odstrel, ki bo hiter in učinkovit, kjer pritožba ne zadrži izvršitve.

Splošno stališče KGZS glede medvedov in volkov je, da populaciji nista usklajeni s socialno nosilno kapaciteto okolja. Populaciji sta preštevilčni, konfliktni in ju je treba zmanjšati na raven, ki bo omogočala strpno sobivanje z ljudmi, ki bo omogočala tudi čim manj konfliktov pri opravljanju dejavnosti na območju pojavljanja (<http://www.kgzs.si/GV/Aktualno/V-redisclu/Novica/ArticleId/3550/Upravljanje-z-velikimi-zvermi-je-neucinkovito.aspx>).

Če se populacija zaradi ugodnih naravnih razmer številčno veča in širi ter dosega zgornjo mejo družbene sprejemljivosti, potem ostaja edina zadovoljiva možnost aktivno poseganje v populacijo z odstrelom. Območje, primerno za velike zveri, je v Sloveniji poseljeno, poleg tega ta prostor nudi zverem tudi možnost prehranjevanja, zato uravnavanje populacije ni mogoče v celoti prepustiti naravnim zakonitostim.

Druge možnosti za zmanjševanje populacije, ki se omenjajo v javnosti, kot so odlov in preselitev, kastracija, kontracepcija in podobno, niso primerne.

Ker so posledice odstrela nepovratne, s pogoji, omejitvami in selektivnostjo preprečujemo nastanek nepopravljive škode, to je ogrožanja ugodnega stanja ohranjenosti.

3. da »ravnanja ne škodujejo ohranitvi ugodnega stanja populacije« (test 3).

To je izključujoči pogoj. Če ravnanja škodujejo ohranitvi ugodnega stanja populacije, potem aktivno poseganje v populacijo ni možno.

Po 1. členu Direktive o habitatih se šteje, da je stanje ohranjenosti "ugodno":

- če podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov,
- če se naravno območje razširjenosti vrste niti ne zmanjšuje niti se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo in,
- če obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev njenih populacij.

V nadaljevanju dodatno utemeljujemo razloge za posamezno vrsto. Odločitve temeljijo na podatkih spremljanja stanja v Strokovnem predlogu. Številčne podatke je moč preizkusiti z metodami stroke (metode spremljanja stanja, kakovost in zanesljivost podatkov, uporaba statističnih metod...), ki morajo zagotoviti ob primerni metodi smiselno ponovljiv rezultat,

interpretacijo teh podatkov pa je moč preizkusiti s kvalificiranim strokovnim mnenjem eksperta s področja poznavanja biologije in ekologije velikih zveri.

Zagotavljanje selektivnega in omejenega odvzema iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji

Za izpolnitev pogoja iz sedme alineje prvega odstavka 7 člena Uredbe je treba zagotoviti selektiven ter omejen odzem pod strogo nadzorovanimi pogoji. To je zagotovljeno z naslednjim:

Selektivnost odvzema:

Odstrel sodi med selektivne oblike odvzema v primerjavi z drugimi metodami, kot so zastrupitev ali uporaba pasti, saj je tarčno usmerjen na določeno živalsko vrsto.

Poleg tega je pri medvedu možno usmerjati odstrel na mlajše osebke (načrtovanje po težnostni strukturi skladno s Strategijo rjavega medveda), kakor se tudi izogibati usmrčitvam samic, ki vodijo mladiče.

Omejitev odvzema:

Odlok opredeljuje najprej obseg predvidenega odvzema (torej vse oblike smrtnosti in ne samo odstrel) za posamezno načrtovalsko obdobje, ki je določen na podlagi strokovnih podatkov tako, da nima negativnega vpliva na ugodno stanje ohranjenosti populacije posamezne vrste.

Znotraj predlaganega odvzema je z Odlokom podrobno določena prostorska omejitev, ki zagotavlja, da na posameznem območju razširjenosti medveda/volka v Sloveniji ne bi prišlo do prekomernega odvzema. V okviru načrtovanega odvzema je kvota razdeljena po LUO, v katerih se načrtuje odstrel živali lovnih vrst (divjadi), kakor tudi zavarovanih vrst.

Z Odlokom so določene tudi časovne omejitve, ki prepovedujejo odstrel v obdobju, ki je najbolj kritično za razmnoževanje posamezne vrste.

Specifični pogoji za posamezno vrsto še dodatno omejujejo odstrel. Pri volku so pomembne omejitve za ohranjanje socialne strukture (npr.: zaključek odstrela, po določeni smrtnosti odraslih osebkov, v loviščih s posebnim namenom ni odstrela).

Odstrel pod strogo nadzorovanimi pogoji:

Vsak odstrel (obseg in pogoji) velikih zveri je torej natančno določen s predpisi s področja ohranjanja narave. Odstrel lahko izvajajo izključno samo upravljavci lovišč in na način, ki ga določajo predpisi, ki urejajo lovstvo.

V Sloveniji je nadzor nad odstrelom natančno urejen in je preverljiv z materialnimi dokazi. Uplenitelj oziroma upravljavec lovišča, v katerem je odstrel izvršen, mora to nemudoma javiti pristojni območni enoti ZGS, ki je javni zavod z javnimi pooblastili. Ta poskrbi, da se odstrel zabeleži v uradni register odvzema velikih zveri v Sloveniji in v primeru izpolnjene kvote v dotičnem LUO takoj obvesti ostale upravljavce lovišč in s tem prepreči prekoračitev kvote. V primeru, da sta sočasno odvzeta dva osebka in to pomeni prekoračitev dovoljene kvote, se to upošteva pri načrtovanju odvzema v naslednjem upravljavskem obdobju. V primeru odvzema (odstrel ali izguba) pristojni vodja odseka za gozdne živali in lovstvo na ZGS opravi strokovne meritve mrtvega osebka, odvzame genetske vzorce in zob za določitev starosti živali ter ugotovi okoliščine odvzema. Truplo se nato pošlje še na pregled na Veterinarsko fakulteto UL, kjer potrdijo/ugotovijo vzrok smrti in njegovo zdravstveno stanje. V primeru, da gre za nepravilnosti pri izvedenem odstrelu, ZGS obvesti pristojne inšpekcijske službe.

Izpolnjevanje pogojev - rjavi medved

Izpolnjevanje pogojev za poseganje v populacijo:

1. vsaj eden od razlogov iz prvega odstavka 7. člena Uredbe;

Odlok ureja izvajanje sedme alineje prvega odstavka 7. člena Uredbe:

»selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu«.

Podatki štetja na mreži stalnih števnih mest kažejo, da je trend povprečnega števila opaženih živali na stalno števno mesto v splošnem rahlo naraščajoč, absolutni rezultati pa med štetji nihajo, zato je treba zanesljivost interpretacije teh podatkov opreti na genetska štetja, ki naj bi

se izvajala praviloma na 5 do 10 let. Podatki takšne raziskave za stanje konec leta 2015 kažejo postopno naraščanje populacije (+ 33 % v 8 letih).

Naravne razmere za rjavega medveda so v Sloveniji ugodne, ker ima na voljo primeren življenjski prostor, zlasti pa dovolj hrane, bodisi v naravi ali pa v bližini človekovih bivališč. Nihanje števila škodnih dogodkov je značilno povezano s količino obroda v gozdovih, saj medvedi prvenstveno iščejo hrano v naravi.

S preventivnimi ukrepi lahko zmanjšamo število škodnih dogodkov na premoženju, ne vplivamo pa s tem na velikost populacije.

Odzivi v medijih, opozorila županov iz nekaterih občin osrednjega območja rjavega medveda in različne peticije kažejo, da je meja družbene sprejemljivosti za rjavega medveda dosežena in v kulturni krajini ni mogoče dopustiti naravnega uravnavanja populacije. To potrjuje tudi anketa javnega mnenja, ki so jo v okviru projekta DinalpBear izvedli v Sloveniji leta 2015¹.

Tudi Zavod RS za varstvo narave v pisnem stališču navaja, da je odstrel mogoč, ker je sprejemljiv zaradi selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu, ki zagotavlja ohranjanje družbene sprejemljivosti medveda, zmanjševanje škod ter zdravje in varnost ljudi

2. da »ni druge zadovoljive možnosti«;

Pri upravljanju populacije medveda se izvaja več ukrepov iz Strategije za medveda.

Bistven premik je na področju preventivnih ukrepov za preprečevanje škode na premoženju. Iz projektnih sredstev in s sofinanciranjem Ministrstva za okolje in prostor so bile dane možnosti za izvedbo dodatnih načinov zaščite.

V začetku leta 2015 je Evropska komisija potrdila nov Program razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2014 – 2020, ki ga je pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Med ukrepe kmetijsko okoljsko podnebnih plačil (KOPOP) so na novo uvrščeni tudi trije ukrepi, namenjeni spodbujanju varovanja pašnih živali pred napadi velikih zveri. Omenjeni ukrepi so: varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektromrežami, varovanje črede s pastirskimi psi in varovanje črede ob prisotnosti pastirja na območjih pojavljanja volka in medveda. Prek naštetih ukrepov je možno pridobiti finančna sredstva za dodatno delo, ki ga imajo rejci zaradi varovanja pašnih živali pred napadi velikih zveri, ne pa tudi za sam nakup varovalnih sredstev (npr. elektromrež).

Preliminarne raziskave² kažejo, da uvajanje odvrčalnih krmišč praviloma ni uspešen ukrep za zmanjševanje konfliktov, predvsem zaradi poseljenosti in velike mobilnosti medveda. Smiselno je le, če je izveden premišljeno, s časovno in prostorsko opredelitvijo, ki upošteva prehranske okoliščine lokalne populacije medveda v konkretnem okolju.

Poseben problem je navajanje medvedov na bližino človekovih bivališč in s tem povečana možnost neposrednih konfliktov.

Eden glavnih ciljev projekta »Celovito upravljanje in varstvo rjavega medveda Severnih Dinaridih in Alpah« (Life DinAlp Bear) je iskanje rešitev za blaženje konfliktov med ljudmi in medvedi ter spodbujanje sobivanja z medvedi. Med dejavnostmi so na primer: rešitve za preprečevanje dostopa medvedov do hrane antropogenega izvora (izdelava in postavitve medvedovarnih zabojnikov za smeti in kompostnikov), vzpostavljanje dodatne zaščite za rejce in čebelarje, uvajanje varovanja s pastirskimi psi, zmanjševanje smrtnosti medvedov v prometu (postavitve elektroograj ob avtocestah, postavitve odvrčalnih in opozorilnih sistemov na mestih najpogostejših prehajanj medvedov čez prometnice), ozaveščanje širše javnosti, predvsem pa ključnih interesnih skupin (rejci pašnih živali, čebelarji, lovci).

Med druge možnosti sodi tudi izplačevanje odškodnine pri nastalih škodah. V zadnjem letu je bilo manj škodnih dogodkov, deloma zaradi dobrega obroda, kakor tudi preventivnih ukrepov.

Pomembno je tudi delo Skupine za hitro ukrepanje v primeru ogrožanja življenja ljudi in premoženja po velikih zvereh – intervencijske skupine. Skupina se v primerih konfliktov z medvedi (in drugima dvema vrstama velikih zveri) odziva na intervencijsko številko 112 ali 113 – Operativno komunikacijskega centra in Policije, pogosto pa tudi na podlagi neposrednih klicev občanov ali pristojnih državnih organov.

¹ Majič Skrbinšek, A. et al. (2016): Public attitudes, perceptions, and beliefs about bears and bear management. Final report of the Action A2, project LIFE DINALP BEAR. University of Ljubljana. 262 pp.

<http://dinalpbear.eu/wp-content/uploads/A2-final-report-with-annexes-min.pdf>

² <http://dinalpbear.eu/aktivnosti/a-pripravljalne-akcije-priprava-upravljavskih-in-akcijskih-nacrto/a-5-razpolozljivost-mrhovine/>

Intervencijska skupina pri svojem delu v okviru zakonskih in strokovnih pooblastil uporablja kot metode neposrednega reševanja težav z medvedi odlov živih živali, plašenje s tehničnimi sredstvi in gumijastimi izstrelki ter usmrtilcev živali s strelnim orožjem. Skupina prizadetim, skladno z možnostmi, lahko nudi tudi kemične repelente in tehnično zaščito za odvrčanje medvedov ter opravlja številne razgovore z občani ter jih pomirja že s prihodi na kraj dogodka. Večino situacij je reševala s pogovori z občani in pristojnimi službami, v nekaj primerih je tudi posredovala pri izjemnem odstrelu.

Z vsemi temi ukrepi ne vplivamo na velikost populacije, tudi morebitne preselitve ne prispevajo k zmanjševanju populacije, poleg tega so vštete v odvzem. Drugi posegi v populacijo, kot so na primer kastracije ali kontracepcije, niso dovoljeni po zakonodaji s področja varstva narave ali področja zaščite živali. Intervencijska skupina je večkrat uporabila za medvede v bližini naselij metodo ulova in preselitve. Izkušnje so pokazale, da so se preseljeni medvedi redno vračali, zato ta metoda za reševanje problematike habituiranih medvedov ni učinkovita.

Pomembno vlogo za populacijsko dinamiko rjavega medveda v Sloveniji ima tudi prehranska osnova, tako količina obroda v gozdu, kot tudi krmljenje divjadi, razpoložljivost odpadkov in hrane v bližini naselij. Mnenja javnosti in stroke so zlasti glede krmljenja divjadi deljena, zato so za opredelitev tovrstnih ukrepov potrebne predhodno opravljene raziskave. V sklopu projekta DinalpBear se že proučujejo vplivi krmljenja na populacijo. Pričakuje se, da bodo rezultati opredelili ustrezne ukrepe, ki se jih bo upoštevalo pri uravnavanju številčnosti.

Podobno velja tudi za prilagajanje glede razpoložljive plenske hrane za velike zveri, kar je neposredno povezano z načrtovanjem odstrela divjadi.

3. da »ravnanja ne škodujejo ohranitvi ugodnega stanja populacije«

Glede na Strokovno mnenje je stanje ohranjenosti rjavega medveda v alpski in kontinentalni regiji ugodno:

1. Podatki o populacijski dinamiki medveda kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov. Smernice Evropske komisije (Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores, Large Carnivore Initiative for Europe, 20. 5. 2008) opredeljujejo obravnavanje vrst na ravni celotnih populacij in ne zgolj na ravni posamezne države. Medvedi v Sloveniji predstavljajo robni del Dinarsko – Pindske populacije, zato je pri presoji ugodnega stanja populacije treba upoštevati dejstvo, da so medvedi v Sloveniji v neposredni povezavi z medvedi na Hrvaškem in posledično s celotno Dinarsko – Pindsko populacijo, ki po ocenah strokovnjakov in dosedanjih dostopnih pisanih virov šteje med 2.100 in 2.500 živali, po najnovejših ocenah pa celo prek 3.000 živali z napredujočim trendom razvoja. Za slovenski del populacije je ZGS upošteval ocenjeno številčnost rjavega medveda v Sloveniji ob koncu leta 2007, ki jo je podal nosilec projekta »Analiza medvedov odvzetih iz narave in gensko-molekularne raziskave populacije rjavega medveda« - Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, na spletni strani <http://medvedi.si>. V začetku oktobra 2017 so bili objavljeni rezultati ocene številčnosti populacije rjavega medveda v Sloveniji z metodami molekularne genetike. S 95 odstotnim intervalom zaupanja je štela populacija ob koncu leta 2015 ob upoštevanju odvzema med 533 - 598 živali (srednja vrednost 564 živali), neupoštevajoč nove kohorte (prirastka) medvedov³. Primerjava s podatki genetskega štetja konec leta 2007 (394 – 475 živali) kažejo 33 % rast populacije, kar pomeni, da je bil letni odvzem v teh letih nekoliko pod ravnijo rodnosti

2. Naravno območje razširjenosti medveda se ne zmanjšuje, niti se v predvidljivi prihodnosti ne bo zmanjšalo. Območje razširjenosti medveda v Sloveniji se ne zmanjšuje in v primeru odvzema v višini ocenjenega prirastka ni razloga, da bi se to zgodilo v prihodnosti.

3. Obstaja dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev populacije medveda. Spremljanje stanja gozdov kaže na trend zaraščanja opuščanih kmetijskih površin v zadnjih desetih letih. Poleg tega se z vsemi gozdovi v Sloveniji gospodari na podlagi enotnega načrtovanja po sonaravnem in mnogonamenskem principu, ki med drugim onemogoča večji posek kot je prirastek in velika gozdna krčenja. Načrti za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo hkrati predstavljajo tudi upravljalvske načrte za območja Nature 2000. Oboje je zagotovilo, da se tako površina kot stanje habitata rjavega medveda v Sloveniji v prihodnosti ne bo slabšalo.

³ <http://dinalpbear.eu/najnovejsa-ocena-stevilcnosti-populacije-medveda-v-sloveniji/>

Genetska ocena številčnosti potrjuje, da je stanje ohranjenosti populacije ugodno ter da je trend ob letnem povprečnem odvzemu 100 živali še vedno naraščajoč.

Na tej podlagi menimo, da predvideni odvzem 132 medvedov (107 odstrel in 25 predvidene izgube) v obdobju do konca septembra 2018 ne bo ogrozil ugodnega stanja populacije rjavega medveda v Sloveniji.

Izpolnjevanje pogojev - volk

Izpolnjevanje pogojev za poseganje v populacijo:

1. vsaj eden od razlogov iz prvega odstavka 7. člena Uredbe;

Odlok ureja izvajanje sedme alineje prvega odstavka 7. člena Uredbe:

»selektivnega in omejenega odvzema živali iz narave pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu«.

Podatki kažejo na trend naraščanja populacije. Naravne razmere za volka so v Sloveniji ugodne, ker ima na voljo primeren življenjski prostor, zaradi dobre reprodukcijske sposobnosti je pričakovano tudi trend širjenja življenjskega prostora, zlasti proti Alpam.

Slednje je tudi v skladu s Strategijo za volka in Akcijskim načrtom, ki imata dva osnovna cilja: ohranjanje populacije volka v ugodnem stanju in sobivanje z ljudmi. Zato z upravljanjem sledimo obema ciljema, pri čemer je drugi podrejen prvemu. Akcijski načrt na strani 44 med drugim navaja: »Iz osnovnih bioloških značilnosti volka, ugotovljenih v mnogih raziskavah (za pregled glej npr. Mech in Boitani, 2003), izhaja, da ta vrsta v naravnem okolju ne potrebuje zunanjega uravnavanja (v obliki naravnih sovražnikov ali človekovega poseganja), saj je to doseženo z znotrajvrstnimi mehanizmi (njihove socialne interakcije, teritorialnost in druge znotrajvrstne interakcije), ki dolgoročno preprečujejo povečevanje lokalnih gostot nad biološko nosilno kapaciteto okolja. V populacijo z odstrelom praviloma posegamo zaradi vzdrževanja ali povečevanja družbene nosilne kapacitete. Družbena nosilna kapaciteta izhaja iz dojemanja družbe o vplivu vrste na dobrobit človeka in njegovo rabo prostora, okolje in druge vrste ter se ocenjuje kot največje število osebkov neke vrste v nekem prostoru, ki je ob danem upravljanju populacije za človeka sprejemljivo (Riley in Decker, 2000)«.

V Sloveniji je bila v okviru Life+ projekta SloWolf izvedena javnomnenjska raziskava (Marinko U. in Majič Skrbinšek A., 2011), ki je raziskovala stališča do volkov s strani širše javnosti in dveh pomembnih interesnih skupin, ki lahko posredno in neposredno vplivata na populacijo volkov (lovci in rejci drobnice). Anketa je pokazala, da imajo do volkov večinsko naklonjeno stališče lovci in širša javnost, nekoliko bolj negativno stališče do njih pa imajo rejci drobnice. Kljub večinsko naklonjenemu odnosu je več kot polovica (51,4 %) anketiranih lovcev na območju stalne prisotnosti volkov menilo, da volkovi plenijo preveč srnjadi in jelenjadi. Na vprašanje 'ali se strinjate s povečanjem števila volkov v regiji', je bilo mnenje javnosti in študentov precej razpršeno, nekoliko prevladujoče v pozitivnem delu, lovci pretežno nenaklonjeni, rejci izrazito proti, okoljevarstevniki izrazito za in planinci pretežno za.

Zanimivi so odgovori na vprašanje 'ali se strinjate z nadzorovanim lovom na volka'. V večini regij, kjer je potekala anketa, so bile vse skupine, razen rejcev in lovcev, proti lovu. Za vzhodno alpsko regijo (Slovenija) pa so odpravi lova na volka izrazito nasprotovali samo okoljevarstevniki, lovci in rejci lov izrazito podprli, splošna javnost, študenti in planinci pa pretežno.

Ker je odnos javnosti eden izmed najbolj ključnih dejavnikov za dolgoročno ohranitev volka, povečanje tolerance ljudi do volkov neposredno zagotavlja koristi varstvu volkov.

Javnomnenjska raziskava sicer ni bila ponovljena, vendar odzivi v javnosti ne kažejo, da bi se strpnost do volka, zlasti med rejci, povečevala,

Najtežje je za ljudi neko živalsko vrsto sprejeti in začeti sobivati z njo na območjih, kjer ljudje tega prej niso bili vajeni. Tam se je skozi stoletje ali več odsotnosti velikih zveri iz zavesti »izgubila« praksa varovanja premoženja, primarno rejnih domačih živali, pred velikimi zvermi. Podatki o pojavljanju škod zaradi volkov na rejnih živalih potrjujejo, da se območje prisotnosti volkov v Sloveniji postopno prostorsko širi, predvsem proti zahodu in severozahodu (npr. škode po volkovih na Primorskem, južnem robu Ljubljanskega barja, na območju Blok). Po vsej Sloveniji se je število škodnih primerov, ki jih letno povzročijo volkovi, v zadnjih letih (predvsem po letu 2010) vseeno zmanjšalo. K temu je verjetno pripomogla razdelitev kompletov varovalnih ograj v okviru projekta SloWolf kot tudi sofinanciranje zaščitnih sredstev (elektroograj), ki ga izvaja Agencija RS za okolje. Kljub padcu števila škodnih primerov med

lokalnimi skupnostmi, rejci in nekaterimi predstavniki kmetijske stroke v zadnjih letih še vedno vlada veliko nezadovoljstva v povezavi z velikimi zvermi.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je ob različnih priložnostih (npr. Tribuna KGZS in SKS o škodah po divjadi in zvereh, Hoče, 14. 2. 2017; regionalni posveti) predlagala redukcijski odvzem volka (in medveda) na stanje iz leta 1990 ter opredelitev območij brez prisotnosti zveri, kjer okolje za njihovo prisotnost ni primerno. Poudarjajo tudi, da je treba planine in pašnike »tudi v prihodnosti vzdrževati z običajnimi metodami brez uvajanja obsežnih in dragih zaščitnih ograj, ki ovirajo tudi razvoj rekreacije in turizma.«

Vsako leto s strani kmetijskih organizacij prihajajo zahteve po visokih odstrelih in radikalnem zmanjšanju številčnosti volkov. Eden od vzrokov za nezadovoljstvo med rejci in predstavniki kmetijske stroke so zamude pri sprejemanju odločitev za odvzem velikih zveri, predvsem pa nereden in večkrat zadržan (2013, 2015, 2016) odstrel volkov v preteklih letih.

Po drugi strani vsako leto nekatere nevladne organizacije in posamezniki zahtevajo popolno zavarovanje volkov, torej nasprotujejo vsakemu aktivnemu poseganju v populacijo in predlagajo izključno preventivne ukrepe.

Vendar s preventivnimi ukrepi lahko zmanjšamo število škodnih dogodkov na premoženju, ne vplivamo pa s tem na velikost populacije in njeno prostorsko širjenje.

Z zelo omejenim aktivnim poseganjem v populacijo nekoliko upočasnimo trend širjenja, s tem pa pridobimo možnost, da se ljudje lahko pripravijo na morebitno možnost sobivanja.

Pri volku gre predvsem za vzdrževanje družbene sprejemljivosti.

2. da »ni druge zadovoljive možnosti«;

Drugih možnosti za reševanje problematike (tj. upočasnitev trenda prostorske širitve v povezavi z družbeno sprejemljivostjo), ki bi bile zadovoljive, kljub preverjanju, ni. V nekaterih društvih za zaščito in pravice živali ter drugih nevladnih organizacijah ali civilnih iniciativah, tako v Sloveniji kot širše po Evropi, se sicer v zadnjem času pojavljajo različni predlogi, in sicer so nekateri od teh naslednji:

- odlov živih osebkov iz narave ter zapiranje prostoživečih živali v ujetništvo – ograjene prostore,
- selitev živali v druge države (npr. Rusijo),
- kastracija/sterilizacija osebkov v naravi.

Vsi od naštetih predlogov niso zadovoljivi, saj so neracionalni (kot je npr. selitev živali v tujino), neetični, neučinkoviti ali pa celo nenadzorovani in neselektivni (npr. koliko osebkov iz celotne populacije je treba kastrirati/sterilizirati ter katerih spolnih/starostnih kategorij oz. kakšen bo način in cena takega posega) ter bi zato lahko populaciji volkov povzročili nepopravljivo škodo. Za ohranjanje družbene sprejemljivosti v primeru volkov ter vključevanje deležnikov v upravljanje s populacijo tako ostaja omejen odvzem z odstrelom edina ustrezna možnost, ki je ni mogoče nadomestiti na noben drug način.

Med preučeni alternativnimi možnostmi je bila obravnavana tudi višina odstrela, ter različne možnosti za ohranjanje socialne strukture tropa, kakor tudi omejitve pri izvedbi, da ne bi z odstrelom presegli predvidenega odvzema.

Pri pripravi odloka se je glede na dosedanje prakso odločilo za alternativni pristop. Ker je populacija volka za poseganje ranljiva, se z odlokom določa varno višino odvzema, tej pa je podrejen odstrel. S tem odstrel ni več številčno določen s predpisom, ampak se ravna glede na vse registrirane izgube.

Poleg tega so uvedeni dodatni varovalni ukrepi za ohranjanje socialne strukture, torej zmanjševanja možnosti odstrela odraslih volkov, saj se odstrel zaključi takoj, ko je doseženo 40 % predvidenega celotnega odvzema. S tem je zmanjšano tveganje za destabilizacijo volčjih tropov.

3. da »ravnanja ne škodujejo ohranitvi ugodnega stanja populacije«.

Ocena stanja populacije volka:

Volkovi v Sloveniji so del Dinarsko – Balkanske populacije volka, ki je po ocenah Svetovne zveze za ohranitev narave (IUCN) in Pobude za velike zveri (Large Carnivores Initiative - LCIE) v ugodnem stanju ter šteje okoli 5.000 živali ter ima IUCN oznako ogroženosti »lc - Least Concern«, kar pomeni najnižjo verjetnost za izumrtje živalske vrste.

Trendi populacije v Sloveniji kažejo, da je populacija po zavarovanju leta 1993 številčno naraščala, porast številčnosti pa je bil zabeležen tudi med leti 2011 in 2015. Podrobnejše raziskave stanja populacije volkov v okviru projekta LIFE+ SloWolf v okviru intenzivnega monitoringa kažejo na porast številčnosti volkov kljub rednemu izvajanju odstrela okoli 10 volkov letno (med leti 2010 in 2012 povečanje števila volkov za 15 %). Rezultati monitoringa

volkov v sezoni 2015/16 kažejo na to, da se je velikost populacije nekoliko zvišala, se pa intervali zaupanja v veliki meri prekrivajo s sezono 2012/2013, tako da se tega ne da z gotovostjo trditi. Lahko pa z gotovostjo potrdimo, da populacija volkov v Sloveniji ostaja glede na sezono 2012/13 vsaj stabilna, dolgoročno pa ima velikost populacije tudi pozitiven trend, saj je razlika v velikosti populacije v letih med 2010 in 2012 in velikostjo populacije, ocenjeno v sezoni 2015/16, že statistično značilna. Prihaja tudi do prostorske širitve, čeprav so nekateri tropi od monitoringa 2012 – 2013 tudi izginili, so jih pa nadomestili drugi. Preliminarni rezultati monitoringa volka za leto 2017 kažejo zmeren porast številčnosti.

Smernice EU (Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores, Large Carnivore Initiative for Europe, 20. 5. 2008) opredeljujejo obravnavanje stanja ogroženosti vrst na ravni celotnih populacij in ne zgolj na ravni posamezne države. Ker so volkovi v Sloveniji del Dinarsko – Balkanske populacije je treba pri presoji ugodnega stanja populacije upoštevati dejstvo, da so volkovi v Sloveniji v neposredni povezavi z volkovi na Hrvaškem in posledično s celotno Dinarsko – Balkansko populacijo.

Populacija volkov v Sloveniji, kot del Dinarsko - Balkanske populacije izpolnjuje vse pogoje, navedene v 1. členu Direktive o habitatih.

Zavod RS za varstvo narave v pisnem stališču o posegu v populacijo rjavega medveda in volka, ki je sestavni del Strokovnega mnenja navaja, da slovenska populacija volkov glede na zadnje podatke o velikosti populacije in tropih izpolnjuje kriterije iz definicije ugodnega stanja vrste in je v ugodnem ohranitvenem stanju.

Območje razširjenosti: po zavarovanju se je volk postopoma začel vračati na nekatera območja svoje nekdanje razširjenosti. Glede na dostopne podatke (LZS in ZGS) so bili prvi volkovi ponovno opaženi v Trnovskem gozdu leta 1991 (od leta 1995 so na tem območju najdena tudi legla z mladiči), Nanosu leta 1993, v letih 1991–1997 so volkovi ponovno naselili Primorsko, in sicer na območju Slavnika, Vremščice in Kraškega roba. Proti koncu stoletja se je volk širil tudi proti Alpam in prvi volk je bil na Jelovici ponovno opažen leta 1995, leta 2000 na Poreznu, leta 2001 v Hotedršici, v letih 2001 in 2002 so volkove opazili v okolici Matajurja in Italiji (Adamič in sod., 2004), od leta 2006 pa so prisotni tudi v Triglavskem narodnem parku (Marenče, 2010).

Velikost in primernost habitata: volkovi živijo v zelo različnih habitatnih tipih in so se zmožni prilagoditi zelo različnim, za človeka celo zelo ekstremnim razmeram. V Sloveniji najpogosteje živijo v mešanih gozdovih, ki poraščajo obsežna območja dinarskega krasa, ter na zaraščenih območjih nizkega krasa. Obstaja dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev. Spremljanje stanja gozdov kaže na trend zaraščanja opuščenih kmetijskih površin v zadnjih desetih letih.